

کلیدداران توسعه کشور

محمد دشتی

نگاهی به نقش معلمان
در نظام آموزشی مالزی

کلیدواژه‌ها: معلمان، نظام آموزشی، آموزش در مالزی، فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی، اقتصاد دانش محور.

در کشور مالزی، آموزش در زمره الویت‌های اساسی دولت است. نظام آموزشی مالزی، تمامی دوره‌های آموزشی از پیش‌دبستانی تا آموزش عالی را تحت پوشش قرار می‌دهد. مؤسسات دولتی و مؤسسات خصوصی در نظام آموزشی نقشی فعال دارند. آموزش‌های دوره ابتدایی و متوسطه در بخش دولتی رایگان است و همه ساله مبالغ کلانی از بودجه ملی این کشور، به اهداف آموزشی اختصاص می‌یابد.

نرخ افراد باسواد در کشور مالزی بالغ بر ۹۳ درصد است که یکی از بالاترین ارقام باسواد دنیا به‌شمار می‌آید.

اتحاد ملی در کشور چند ملیتی

مالزی کشوری چند ملیتی است و در کنار اقوام مالایی و بومیان کشور، مهاجرانی از چین، هند، اندونزی و سایر

نقاط جهان، ترکیب جمعیتی این کشور را تشکیل داده‌اند. به دلیل چند قومیتی و چند فرهنگی بودن مالزی، اتحاد ملی، جزو اهداف اصلی تدوین سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی این کشور محسوب می‌شود.

با شکل‌گیری ایدئولوژی ملل، و به زبان خودشان (روکون نگارا) در سال ۱۹۶۹، پایه‌های اتحاد ملی استحکام یافته است. از آن زمان تاکنون، سمت‌وسوی سیاست‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور مالزی تحت تأثیر این ایدئولوژی قرار گرفته و به عنوان سنگ بنای مهمی در جهت پیشرفت مالزی مطرح شده است.

طرح «فلسفه آموزش ملی» در سال ۱۹۸۸ و انتشار بیانیه طرح «تحول و توسعه ملی» در سال ۱۹۹۱، تحولات بیشتری را در حوزه آموزش سبب شده است.

فلسفه ملی آموزش در این کشور، بر تکامل همه جانبه و مستمر افراد استوار است؛ به گونه‌ای که به تربیت شهروندانی مبادرت می‌کند که بر پایه اعتقاد راسخ به خداوند، از لحاظ فکری، روحی، عاطفی و بدنی، متعادل و سازگار باشند.

وزارت آموزش و پرورش در راستای پی‌گیری روند شکوفایی آموزشی، فلسفه ملی آموزش را برای خود بسیار حائز اهمیت و راه‌گشا می‌داند. به یک معنا، مبنای طرح توسعه ملی، توسعه و تحول حوزه آموزش در جهت تبدیل کشور مالزی به کشوری صنعتی تا سال ۲۰۲۰ است.

● معلمان و ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای

در نظام آموزشی مالزی، به جایگاه و ارتقای سطح سواد، دانش و توانایی‌های معلمان توجه ویژه‌ای شده است و آنان نیز متقابلاً با بهره‌گیری از این زمینه، در توسعه آموزشی کشورشان، که به توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی این کشور انجامیده است، نقشی مهم داشته‌اند.

براساس اطلاعات منتشر شده توسط سیستم اطلاعاتی مدیریت آموزش وزارت آموزش مالزی، بیش از ۸۰ درصد معلمان این کشور در زمره معلمان دوره دیده قرار دارند. در نظام آموزشی مالزی، تمامی معلمان باید برای ورود به مدارس «مجوز تدریس» دریافت کنند.

فارغ‌التحصیلان «دانش سراهای تربیت معلم» که دارای مدرک دیپلم یا دیپلم عالی‌اند، از صلاحیت آموزش و تدریس در مدارس، هم ابتدایی و هم متوسطه، برخوردارند؛ اما فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با مدرک کارشناسی ارشد دبیری، منحصراً به خدمت و آموزش در مدارس تکمیلی متوسطه گمارده می‌شوند. در مدارس ابتدایی نیز دو گروه معلمان و آموزگاران دوره ندیده و دوره دیده به تدریس اشتغال دارند. معلمان دوره ندیده، مجوز تدریس دارند، ولی هیچ دوره کارآموزی را طی نکرده‌اند. در مقابل، معلمانی که دوره‌های کارآموزی را طی کرده‌اند، به عنوان «معلمان آموزش دیده» معرفی می‌شوند.

گواهی‌نامه معلمان مدارس ابتدایی، را «مراکز آموزش معلمان»، که تحت مسئولیت و نظارت وزارت آموزش و پرورش‌اند صادر می‌کنند. در همین زمینه، به منظور ارتقای توان حرفه‌ای معلمان، دوره‌هایی برگزار

می‌شود که براساس مدارک حاصل، آن‌ها را طبقه‌بندی کرده‌ایم:

- **دیپلم معلمی** (ویژه سطح ابتدایی): پس از گذراندن دوره‌ای سه ساله، به فارغ‌التحصیلان اعطا می‌شود.

- **گواهی‌نامه فوق دیپلم معلمی** (ویژه سطوح ابتدایی و راهنمایی): دارندگان دیپلم معلمی، پس از گذراندن دوره آموزشی یکساله، فوق دیپلم معلمی دریافت می‌کنند.

- **دیپلم کارشناسی معلمی** (ویژه سطوح راهنمایی): فارغ‌التحصیلان دوره قبل، یعنی دارندگان فوق دیپلم معلمی، پس از گذراندن دوره آموزشی یکساله، دیپلم کارشناسی معلمی را دریافت می‌کنند.

- آموزش ضمن خدمت

برای آن دسته از معلمانی که اکنون مشغول به کارند و خواهان بهینه‌سازی اطلاعات و مهارت‌های خود هستند نیز دوره‌هایی به این شرح برگزار می‌شود.

- **دیپلم تخصصی** (ویژه معلمان غیربرخوردار از تحصیلات دانشگاهی - معلمان دوره‌های ابتدایی و راهنمایی): این مدرک، پس از گذراندن دوره‌های آموزشی یکساله به آنان اعطا می‌شود.

- **دیپلم پیشرفته تخصصی** (ویژه معلمان ابتدایی و راهنمایی): دارندگان دیپلم تخصصی، پس از گذراندن دوره آموزشی ۱۴ هفته‌ای، دیپلم پیشرفته تخصصی می‌گیرند.

دوره‌های آموزشی پیش از خدمت و یا ضمن خدمت، علاوه بر ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی، به نیازهای روز معلمان و مخاطبان آنان یعنی دانش‌آموزان نیز توجه تام و تمام دارد. ارائه سرفصل‌های آموزشی این دوره‌ها با عناوین ارتباطات، زبان مالایی، زبان انگلیسی حرفه‌ای، فناوری اطلاعات، علوم اسلامی، مهارت‌های فکری خلاق و انتقادگر و آموزش محیط‌زیست، حاکی از این دقت و توجه در برآوردن نیازهای جاری در فرایند پرسرعت و فزاینده تحول در حوزه دانش و اطلاعات آموزشی است.

البته باید توجه داشت که بخش آموزش معلمان در وزارت آموزش مالزی، با ترسیم سیاست‌ها و خط‌مشی‌های آموزش معلمان، به‌طور مدام به ارزیابی و تعیین سیستم‌های گزینش و انتخاب داوطلبان حرفه معلمان نیز می‌پردازد و با تعیین و شناسایی حوزه‌های تخصصی و سطوح مهارت‌ها و نوع مطالب درسی مورد نیاز معلمان، می‌کوشد سطح حرفه‌ای صلاحیت‌های شغلی آنان را افزایش دهد. در همین راستا، هر معلمی پس از گذراندن دوره‌ای پنج ساله، باید برای آشنایی با تکنیک‌های جدید و مؤثر آموزشی، معلومات و دانش‌های خود را به روز کند.

مردان مالزیایی در لباس محلی خود

درمالزی به فناوری اطلاعات بسیار اهمیت می‌دهند

● مالزی قطب آموزش عالی شرق آسیا

اندیشمندان این کشور، دل‌سوزی و احساس مسئولیت مدیران آموزشی و تلاش‌های هادفمند معلمان در گستره حوزه‌های آموزشی ایجاد شده است، مورد توجه قرار داد.

در حال حاضر، فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی، زیر بنا و ستون فقرات اقتصاد دانش محور این کشور محسوب می‌شوند. گفتنی است که ایجاد چنین زیرساخت‌هایی در مالزی، با اقدام به برنامه‌های فناوری اطلاعات «NITA» و ساخت شاهراه چندرسانه‌ای «MSC» آغاز شد. هدف اصلی «NITA»، تنظیم راهکارهایی به منظور ارتقا، بهره‌گیری و توسعه IT در مالزی است که موتور محرک اقتصاد مبتنی بر دانش مالزی محسوب می‌شود؛ دانشی که پایگاه و خاستگاه آن مراکز آموزشی است و علم‌داران توسعه آن معلمان هستند.

سیاست کشور مالزی در اقتصاد دانش محور، بر تقویت عناصر اصلی، از جمله پرورش پایه‌ای نیروی انسانی ماهر، از طریق بازبینی جامع سیستم آموزشی و تعلیم و تربیت، با تأکید بر جذب مغزهای متفکر کشور قرار دارد که کلید به اجرا درآمدن آن، در دست معلمان است و رهبران ساکنان دار هدایت این کشور، با فهم دقیق این موضوع و درک و ارتقای جایگان و شأن معلمان، تاکنون در پیشبرد این سیاست و هدف موفق بوده‌اند.

آشنایی با کشور مالزی

مالزی یکی از ثروتمندترین کشورهای آسیای است که به ثبات سیاسی و رشد سریع اقتصادی شهرت دارد. پایتخت آن شهر کوالالامپور، به عنوان یکی از پایتخت‌های مدرن جهان، نقطه‌ای کلیدی در مسیر شاهراه جهانی فناوری اطلاعات چندرسانه‌ای به شمار می‌رود.

این کشور روی مدار هفت درجه، در شمال خط استوا، قرار دارد. بخش غربی مالزی توسط دریای چین جنوبی از ایالات صباح و ساراواک جدا شده است. هم‌چنین، از شمال با تایلند، از جنوب با سنگاپور و از جنوب شرقی با اندونزی و برونئی هم‌مرز است. مساحت این کشور ۳۲۹۷۵۸ کیلومتر مربع است و ۲۵ میلیون نفر جمعیت دارد. بیش از ۵۴ درصد جمعیت مالزی مسلمان هستند.

هم‌اکنون بیش از ۴۰ هزار دانشجوی خارجی از ۱۵۰ کشور جهان در مالزی به تحصیل مشغول‌اند و سالانه حدود ۱۵ میلیون گردشگر خارجی وارد مالزی می‌شوند. از نظر اقتصادی، صنعت بزرگ‌ترین بخش اقتصاد مالزی را تشکیل می‌دهد و توریسم و مواد اولیه مانند نفت، روغن نخل، لاستیک طبیعی و چوب، سهم مهمی در اقتصاد این کشور دارند.

زیر نویس

1. National Information Technology Ageda
2. Multimedia Supper Corridor

منابع

۱. وزارت انرژی، ارتباطات و رسانه‌های گروهی. مالزی. گزارش «توسعه جهانی طی سال‌های ۱۹۹۹/۲۰۰۰»
۲. سیستم اطلاع‌رسانی و مدیریت آموزشی وزارت آموزش مالزی (MOE)

3. <http://www.moe.gov.my>

4. [http://en.wikipedia.org/wiki/ministry_of_Education_\(Malaysia\)](http://en.wikipedia.org/wiki/ministry_of_Education_(Malaysia))

5. www.iranculture.org

از آن‌جا که وزارت آموزش مالزی مسئولیت دوره‌های آموزش عالی را نیز برعهده دارد، توانسته است با ارتقای کیفیت آموزش در این کشور، به قطب آموزش عالی، به ویژه در میان کشورهای همسایه عضو اتحادیه ملل جنوب شرقی آسیا (ASEAN) تبدیل شود. به گونه‌ای که در حال حاضر، دانشجویانی از کشورهای اندونزی، برونئی، تانزانیا، تایلند، جمهوری خلق چین، آفریقای جنوبی، کنیا، امارات متحده عربی، عمان، عربستان سعودی، ایران، لبنان، جمهوری اسلوواکی، کانادا و برخی دیگر از کشورها، کشور مالزی را برای ادامه تحصیلات عالی برگزیده‌اند. یکی از شاخص‌های مهم این وضعیت، وجود معلمان و استادان کارآموده حرفه‌ای، باسواد و با مسئولیت در نظام آموزشی کشور مالزی است.

بخش خصوصی نیز در این کشور به طور کاملاً امیدبخشی، با ایجاد مؤسسات گوناگون آموزشی به موفقیت‌های چشم‌گیری در حوزه آموزش دست یافته است. مهم‌ترین نهاد مرجع بخش خصوصی، حوزه آموزشی، «هیئت ارزیابی ملی» است که هدف اصلی آن، ارائه رشته‌ها و دوره‌های آموزشی توسط مؤسسات آموزش عالی بخش خصوصی با کیفیت مناسب و مطابق با استانداردهای بین‌المللی است.

● معلمان محور توسعه در اقتصاد دانش محور

بر اساس شواهد موجود، پیشرفت‌های چشم‌گیر کشور مالزی در حوزه دانش، اطلاعات، اقتصاد و بازرگانی مبتنی بر دانش، یکی از رموز توسعه این کشور آسیایی است. موضوع مهم در این میان، نقش معلمان در توسعه و ترویج دانش مؤثر برای پیشرفت و تکامل در بین دانش‌آموزان است. تلاش آنان برای توسعه و ترویج اقتصاد دانش محور، تلاش در جهت بهبود بهره‌وری ملی را بهبود بخشیده است و به فراهم‌سازی فرصت‌هایی به منظور سرمایه‌گذاری در صنایع موجود و خلق صنایع جدید منتهی شده است.

معلمان با بهره‌گیری از آموزش‌های حرفه‌ای و ارتقای سطح صلاحیت‌های دانشی خود، موفق شده‌اند دانش‌آموزانی را تربیت کنند که با فرا گرفتن دانش و مهارت‌های عملی، در دست‌یابی کشورشان به رشد اقتصادی سریع و با ثبات مؤثر باشند. کشور مالزی در همسایگی کشورهای چین، اندونزی و تایلند، که با ارائه محصولات انبوه خود، قصد در دست گرفتن بازار منطقه‌ای در شرق آسیا را دارند، توانسته است رقابتی موفقیت‌آمیز را پشت سر بگذارد و تربیت‌یافتگان سیستم آموزشی آن، یعنی جوانان آینده‌ساز مالزی، توانسته‌اند با فراگرفتن و عمل به آموزه‌های حاصل از تلاش معلمان خود، صنایعی با تکنولوژی بالاتر و مبتنی بر دانش راه بیندازند، از رقابتی محلی خود جلو بیفتند و به قابلیت‌های اقتصادی کشورهایی مانند: کره جنوبی، تایوان و ژاپن نزدیک شوند.

● نیروی انسانی ماهر، کلید توسعه پایدار

به منظور درک موقعیت فعلی اقتصاد دانش محور مالزی، باید زیر بناهای اقتصاد دانش محور آن کشور را که از اواسط دهه ۱۹۹۰ با نقش‌آفرینی جوانان، مسئولیت‌شناسی بزرگان و

توسعه IT در مالزی است که موتور محرک اقتصاد مبتنی بر دانش مالزی محسوب می‌شود؛ دانشی که پایگاه و خاستگاه آن مراکز آموزشی است و علم‌داران توسعه آن معلمان هستند

تربیت یافتگان سیستم آموزشی خود، یعنی جوانان آینده‌ساز مالزی، توانسته‌اند با فراگرفتن و عمل به آموزه‌های حاصل از تلاش معلمان خود، صنایعی با تکنولوژی بالاتر و مبتنی بر دانش راه بیندازند